

Xilofág rovarok

Így nagypapakorban járva nincs kellemetlenebb helyzet, mint amikor kedvenc unokánkkal az erdőben sétálva egyszer csak nekünk szegezi – a szétrugdalt korhadékból kipiszkált, kapálódzó erdőlakót kézben tartva – a kérdést: „nagyapapa, mi ez?”. Eddig választhattunk. Vagy bevallottuk, hogy nem tudjuk, vagy a távolba merengve füllentettünk egy nagyot. Nos, mostantól nincs ilyen illetlen megoldásra szükség. **Be kell menni a legközelebbi könyvesboltba és kérni a Csóka György és Kovács Tibor szerzőpáros által színes fényképezőnnel megjelentetett Xilofág rovarok című könyvet.**

A zsebkönyvvel a kezünkben az unoka által feltett kérdésre rövid lapozás után büszkén mondhatjuk a választ: „Az bizony, Máté fiam, egy *pompás virágbogár*”. Ha nagyobbacska a lurkó, rövid hatásszünet után folytathatjuk: vagy más néven *Cetoniscbema aeruginosa*. Biztos vagyok benne, hogy Máté mindezek után halvány fénykarikát vél felfedezni fejünk körül.

A diákoknak pedig valóságos biblia a kiadvány.

De mik is azok a Xilofág rovarok? A szerzők írják előszavukban:

„Tágabb értelmezést követve ide sorolhatunk minden olyan rovar, amely fák és cserjék ágaiban, törzsében, tuskójában él és táplálkozik, függetlenül attól, hogy a tápnövény élő vagy már elpusztult. E könyvben az utóbbi, szélesebb körű értelmezést vesszük alapul.

A xilofág fajok egy része a már elpusztult fákbán, cserjékben, illetve a még élő egyedek elpusztult részeiben él. Ezeket szaproxilofágnak nevezzük. Néhány évtizede még úgy gondolták, hogy e fajok az erdei életközösségek működésében nem játszanak számottevő funkcionális szerepet. Ma már jól tudjuk, hogy ez alapvető tévedés, szerepük és jelentőségük alulértékelése egyszerűen a velük kapcsolatos ismeretek hiányából fakadt. A szaproxilofág fajok az elhalt fás szárú növények lebontásában játszanak igen fontos, másral nem helyettesíthető szerepet.

Az élő növényben táplálkozó xilofág rovarok leggyakrabban csak a tápnövény kisebb részeit fogyasztják, így arra számottevő élettani hatást nem gyakorolnak. Nyilvánvaló, hogy egy 100 éves tölgy egészségi állapota, illetve túlélési

esélyei szempontjából elhanyagolható az a hatás, amit a hajtásainak néhány %ában táplálkozó xilofág lárvák jelentenek. Természetesen egyes xilofág rovarfajok – miként bármely más rovarfajok is – bizonyos körülmények között tömegesen léphetnek fel, ilyen esetekben tápnövényük egészségi állapotát vagy akár pusztta létét is veszélyeztethetik. Általánosságban elmondható, hogy xilofág rovarok tömeges elszaporodása nemigen következik be egészséges, természeteshez közeli állapotú erdőben. Tömeges fapusztulást okozó fellépések (elsősorban szügradációk) általában a nem optimális termőhelyre telepített, monokultúra jellegű (nagy kiterjedésű, elegyetlen és egykorú) állományokban következnek be. Régi tapasztalat az is, hogy a szúk (és más rovarfajok) tömeges elszaporodását a monokultúra jellegű gazdálkodás mellett az aszályos időjárás, illetve környezetszennyezés is elősegíti.”

A kor követelményének színvonalán

megjelent kiadvány példaértékű azoknak, akik szakkönyvet kívánnak írni. Ám a leendő szerzőknek ajánlom végigolvasni az előzőeken feltüntetett pénzzel támogatók névsorát. Két okból is. Először gondoljanak bele, mennyi időt, energiát vett el a két kutató szerzőtől, amíg a közel harmadszáz mecénással minderről tárgyaltak. S mivel feltételezhető, hogy valamennyien hozzájárultak a kiadvány megjelenéséhez, következtethetünk, hogy az igényes szakkönyvhöz milliók kellene. *(Jó lenne, ha a szerzők kevesebb „koldulás” árán is napvilágra tudnák segíteni „gyermeküket”.)*

Egyébként csak hálával és tisztelettel lehet adózni mindazoknak, akik az erdészeti szakirodalom ügyét támogatják. Megérdemelnek annyit, hogy ha kézbe vesszük a kiadványt, fussunk végig a névsoron. Az elmúlt évtizedben alig jelent meg tucatnyi szakkönyv.

Ez a tény külön emeli Csóka György és Kovács Tibor munkájának értékét.

Pápai Gábor